

АНАЛИЗИ И МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

арх. Белин Моллов - експерт

Проектът №BG05SFOP001-2.009-0066 „Бъдещето е във Ваши ръце“ на „Фондация за прозрачни регламенти“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Южен Централен Район

ДЕЙНОСТ 3 Разработване на анализи и модели за подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на регионалната политика.

3

РАЗРАБОТВАНЕ НА АНАЛИЗИ И МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА.

Анализите и моделите са направени на база резултатите от социологическо проучване, направено в периода април-май 2019 г. и обхващащо 5-те областни администрации, 51 (от 58) общински администрации и 503 граждани на територията на Южен централен район.

ЦЕЛИ НА АНАЛИЗА И МОДЕЛИТЕ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ

- ▶ Целта на дейността е разработените анализи и модели да послужат за отправянето на препоръки и набелязването на мерки за постигането на по-ефективно, отговорно и прозрачно управление на политиката за регионално развитие, чрез включването на гражданите в тези процеси.

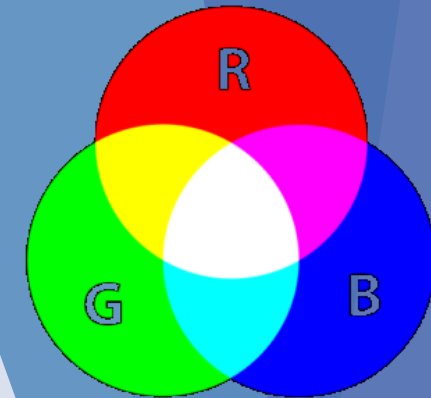

3

РАЗРАБОТВАНЕ НА АНАЛИЗИ И МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА.

- ▶ Анализиране на данните от социологическото проучване в Дейност 1;
- ▶ Запознаване със събраните добри практики от страната и чужбина;
- ▶ Кабинетно проучване на нормативната уредба за гражданското участие в процесите на разработване, изпълнение и наблюдение на регионалните политики;
- ▶ Извеждане на тенденции за развитие на гражданското общество, предвид политическото развитие и нормативната уредба в страната и избраните области;
- ▶ Разработване на модели за подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на регионалната политика.

ПОДХОДИ, МЕТОДИ И ДЕЙНОСТИ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА АНАЛИЗА И ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА МОДЕЛИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ

3

РАЗРАБОТВАНЕ НА АНАЛИЗИ И МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА.

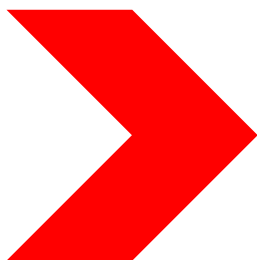
- ▶ Държавна политика за регионално развитие;
- ▶ Териториално сближаване;
- ▶ Солидарност и сближаване (Кохезионна политика);
- ▶ Заинтересовани страни;
- ▶ Гражданско участие и форми на гражданско участие;
- ▶ Местно самоуправление;
- ▶ Фактори, които влияят на самоуправлението;
- ▶ Принципи на добро самоуправление;
- ▶ Децентрализация.

ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

3

АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ.

„БЯЛА КНИГА НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В БЪЛГАРИЯ“.

- ▶ **„БЯЛА КНИГА НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В БЪЛГАРИЯ“** - политически документ, приет с Решение на Министерски съвет, който формулира основни ценности, принципи и единни стандарти за взаимодействие между институциите и гражданите в процеса на изготвяне и прилагане на публичните политики на нормативно и изпълнителско равнище.
- ▶ Бялата книга на гражданското участие в България „отваря вратите“ и за **Портала за обществени консултации на Министерски съвет - WWW.STRATEGY.BG**, който има за цел да насърчи и улесни сътрудничеството между граждани, бизнес, неправителствени организации и експерти в държавните институции при определяне на политиките и разработването на законите.

3

АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ.

**ДОКУМЕНТИ НА ЕВРОПЕЙСКО
НИВО, КОИТО ОПРЕДЕЛЯТ
ЕВРОПЕЙСКАТА ПРАВНА РАМКА ЗА
ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В
ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА
РЕШЕНИЯ НА МЕСТНО НИВО.**

- ▶ Европейска харта за местното самоуправление;
- ▶ Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения;
- ▶ Препоръка № 19 на Комитета на министрите от декември 2001 г. за гражданското участие в местния обществен живот;
- ▶ Стратегия за иновации и добро управление на местно ниво (Съвет на Европа, октомври 2007)

3

АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ.

**ДОКУМЕНТИ НА НАЦИОНАЛНО
НИВО - НОРМАТИВНА ОСНОВА НА
УЧАСТИЕТО НА ГРАЖДАНИТЕ В
УПРАВЛЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ**

- ▶ Конституция на Република България;
- ▶ Закон за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление и Закон за местните избори;
- ▶ Закон за нормативните актове;
- ▶ Закон за административно-териториалното устройство на Република България;
- ▶ Административно процесуален кодекс;
- ▶ Закон за достъп до обществена информация.

3

**АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА
ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА
РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ
ПОЛИТИКИ.**

**ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В
МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ Е
РЕГЛАМЕНТИРАНО С КОНКРЕТНИ
ТЕКСТОВЕ В РЕДИЦА ДРУГИ
ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНОВИ
НОРМАТИВНИ АКТОВЕ**

- ▶ Закон за регионалното развитие;
- ▶ Закон за публичните финанси;
- ▶ Закон за общинския дълг;
- ▶ Закон за устройство на територията;
- ▶ Закон за общинската собственост;
- ▶ Закон за туризма;
- ▶ Закон за опазване на околната среда и др.

3

АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ.

**В НАПРАВЕНОТО
СОЦИОЛОГИЧЕСКО ПРОУЧВАНЕ В
ДЕЙНОСТ 1 ПО ПРОЕКТА ПО
ОБЛАСТИ И ОБЩИНИ СЕ
КОНСТАТИРАТ ПРОБЛЕМИ ПО
ОТНОШЕНИЕ НА:**

- ▶ Затруднен достъп до информация;
- ▶ Консултациите, диалогът и партньорството не се прилагат ефективно като форми на общуване;
- ▶ Правомощията на местното самоуправление са ограничени и голяма част от прилагането на местни политики зависи от волята на Правителството;
- ▶ Доверието е в основата на гражданското участие. Провеждането на открита и прозрачна местна политика е в основата на създаването и поддържането на доверието на гражданите;
- ▶ Ключова предпоставка за гражданско участие в местното самоуправление е степента на децентрализация.

3

НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА ФОРМУЛИРАНЕ, РАЗРАБОТВАНЕ, ПРИЛАГАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ.

ОСНОВЕН ПРИНЦИП ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ Е ПРИНЦИПЪТ ЗА ПАРТНЬОРСТВО, ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ВСИЧКИ НИВА ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРОЦЕСИТЕ НА ПЛАНИРАНЕ, ПРОГРАМИРАНЕ, ФИНАНСИРАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА.

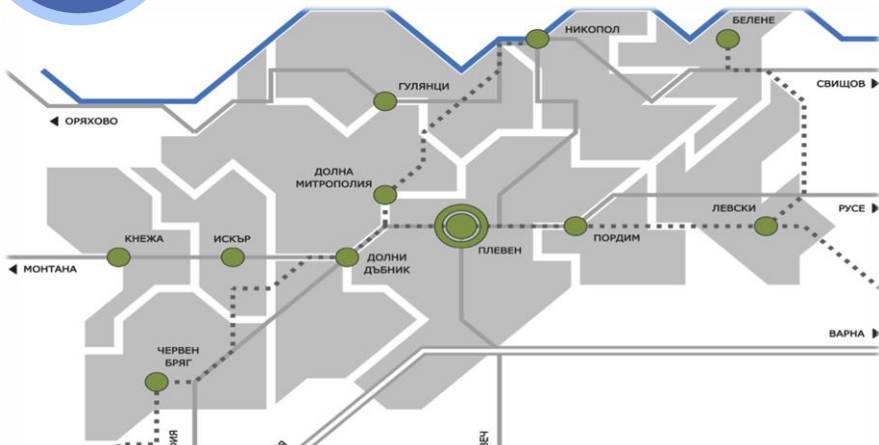
1

- ▶ Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност се съдържат в Методическите указания за разработване и прилагане на Областни стратегии за развитие (ОСР) и съответно за Общинските планове за развитие (ОПР).
- ▶ Тук са представени насоките за осигуряване на партньорство, публичност и прозрачност (практически това означава включване на представителите на гражданското общество в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и контрол на два от ключовите инструменти за планиране и управление на регионалното развитие на областно и общинско ниво, каквито са Областните стратегии и Общинските планове за развитие).

3

3.1 ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ.

3.1.1 НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

- ▶ Начина и средствата, чрез които ще бъде информирана обществеността и заинтересованите страни за цялостния процес на изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране, изпълнение и оценка на областната стратегия за развитие;
- ▶ Посланията и комуникационните канали за предоставяне на обществена информация, относно необходимостта, характера и целите на планираните действия, потенциалните ползи, резултатите и въздействието от прилагането на стратегията;
- ▶ Механизма за консултиране в хода на изпълнение на стратегията чрез организиране на публични дискусии, в т.ч. чрез интернет и други форми;
- ▶ Участието във формални структури за наблюдение на постигнатия напредък по изпълнението на стратегията, за териториално сътрудничество и партньорство, възлагане на независими оценки и проучвания, подготовка на проекти с регионално значение и др.

3

3.1 ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ.

3.1.2 НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

- ▶ Организиране на информационни срещи, публични дискусии, семинари и публикуване на информация за предвижданията на Общинския план за развитие, за ролята на гражданите и бизнеса в определянето на приоритетите за развитие на общината;
- ▶ Изграждане на публично-частни партньорства за подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
- ▶ Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество;
- ▶ Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на местното развитие за повишаване на ефикасността на публичните разходи и осигуряване на по-голяма добавена стойност;
- ▶ Привличане на заинтересованите страни и гражданите за формиране на обществени нагласи за участие в процеса на планиране.

3

3.2 ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ.

3.2.1 НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

- ▶ Участие в подготовката и приемането на Междинната оценка по изпълнението на ОСР и евентуално при актуализацията на документа. Възможностите за това участие са аналогични с тези при разработването на самата Стратегия - анкети, работни групи, информационни срещи, консултации, обществени дискусии;
- ▶ Участие в инициативи, свързани с подхода „Водено от общностите местно развитие“ (BOMP);
- ▶ Участие в съвместни партньорски проекти на областната администрация;
- ▶ Участие в публично-частни партньорства или концесии.

3

3.2 ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ.

3.2.2 НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

- ▶ Участие в местни инициативни групи (МИГ) по прилагане на подхода за „Водено от общностите местно развитие“ (BOMR);
- ▶ Участие в партньорски проекти за междуобщинско и трансгранично сътрудничество;
- ▶ Участие в публично-частни партньорства или концесии.
- ▶ Партниране на общинската администрация при съставянето на Годишните доклади за напредъка в изпълнението на ОПР;
- ▶ Партниране на общинската администрация при подготовката и приемането на Междинната оценка по изпълнението на ОПР и евентуално при актуализацията на документа. Възможностите за това участие са аналогични с тези при разработването на плана - анкети, работни групи, информационни срещи, консултации, обществени дискусии.

3

3.3. Възможности за гражданско участие в процесите на наблюдение на регионални политики.

3.3.1 НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

Процесът на наблюдение и контрол се съчетава с активностите на гражданите и заинтересованите страни по самото разработване и изпълнение на стратегическия документ. Регламентираните форми на гражданско участие са:

- ▶ Анкета, публикувана на интернет страницата на администрацията;
- ▶ Анкета, оставена за попълване в Центъра за обслужване на граждани;
- ▶ Анкета, изпратена на е-мейлите на заинтересовани страни - бизнес организации и юридически лица с нестопанска цел;
- ▶ Анкетно проучване, проведено от анкетьор;
- ▶ Работна група за наблюдение на Областната стратегия.

3

3.3. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА НАБЛЮДЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ.

3.3.2 НОРМАТИВНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

Дейностите са разпределени сред идентифицираните компетентни органи и заинтересовани страни във връзка с осъществяването на най-важните събития от хронологията на плана. Събитията са:

- публична дискусия;
- предварителна оценка;
- годишен доклад;
- публикуване и разпространяване;
- междинна оценка;
- актуализиран документ;
- последваща оценка.

3

ВАЖНИ ПРИНЦИПИ И ПРАВИЛА ЗА РАБОТА В ПРОЦЕСА НА ФОРМУЛИРАНЕ, РАЗРАБОТВАНЕ, ПРИЛАГАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ

- ▶ **ПРЕДВАРИТЕЛНО РАЗРАБОТЕН ПЛАН ЗА РАБОТА**, с ясно дефинирани цели и етапи на процеса, участници, форми и подходи на работа, очаквани продукти и резултати;
- ▶ Преди да се изберат подхода, формите и методите на работа, е необходим **ПРЕДВАРИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ОБЕКТИВНИТЕ УСЛОВИЯ, ВЪЗМОЖНОСТИ И РИСКОВЕ**;
- ▶ Необходимо е още в самото начало да се създадат условия и **ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОБВЪРЗВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ С ПОСЛЕДВАЩИ СТЪПКИ, ДЕЙСТВИЯ И РЕШЕНИЯ**;
- ▶ **ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ ТРЯБВА ДА БЪДАТ ОФИЦИАЛНО ПОКАНЕНИ, НО УЧАСТИЕТО ИМ Е ДОБРОВОЛНО**;
- ▶ На всеки етап е необходимо **ДА СЕ ДАВА ОБРАТНА ВРЪЗКА НА ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ** относно развитието на процеса и постигнатите резултати;
- ▶ Целият процес трябва да бъде обвързан с ясни и приети от всички **ПРАВИЛА ЗА РАБОТА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ, ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО**.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

18 общини (18 града) в област Пловдив;
12 общини (13 града) в област Пазарджик;
7 общини (5 града) в област Кърджали;
10 общини (8 града) в област Смолян и
11 общини (10 града) в област Хасково.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА
ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА
ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ
ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН,
ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

► **УРБАНИЗАЦИОННИ КОРИДОРИ И ОСИ НА РАЗВИТИЕ СА:**

Междурегионални: Карлово - Казанлък; Хасково - Димитровград - Стара Загора;

Вътрешно регионални - между областни: Садово - Пловдив - Пазарджик -
Септември - Белово;

► **УРБАНИЗАЦИОННИТЕ ГРУПИ СА:**

Междубластни: Пловдив - Пазарджик;

Вътрешно областни: Кърджали - Ардино - Момчилград; Рудозем - Мадан -
Златоград; Сопот - Карлово;

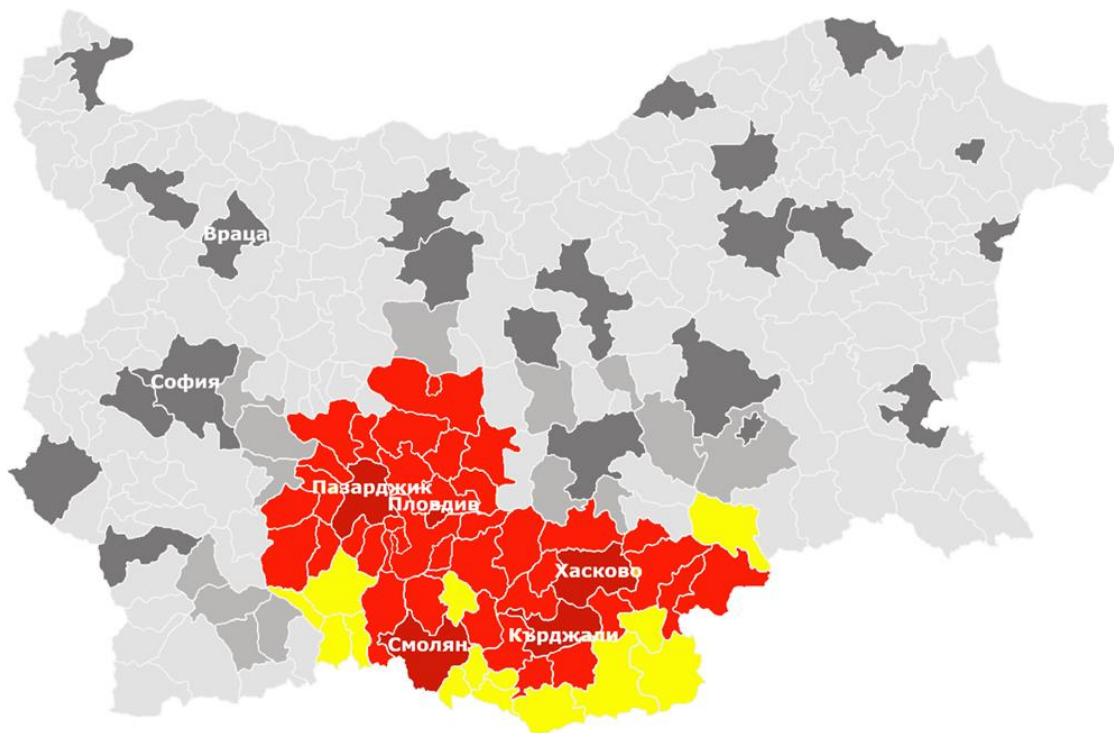
3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

- ▶ **УРБАНИЗАЦИОННИТЕ ЯДРА** (агломерация) са:
 - Пловдив - Асеновград - Куклен - Садово - Марица - Родопи;
 - гравитиращите към Пазарджик - Белово - Септември.
- ▶ **АГЛОМЕРАЦИОННИТЕ ДВОИЦИ** (близко разположени градове с активни социално-икономически връзки и ежедневни трудови пътувания) са:
 - Хасково - Димитровград;
 - Любимец - Свиленград;
 - Харманли - Симеоновград.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

ГРУПА 1: Общини, центрове на области, формиращи агломерационни ареали със съседни общини

ГРУПА 2: Общини, гравитиращи към областни центрове по направление на урбанизационните оси и общини, стабилизираща опорна мрежа на развитието и стимул за периферните общини

ГРУПА 3: Периферни общини със сложни демографски проблеми и нужда от целенасочена подкрепа

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ: Площ 3 209,1 km²;
Население 152 873 души (2018 г., НСИ); 47,6 души/km²
Общини 7; Населени места 468 (5 града и 463 села, ГРАО);
Официален сайт www.kj.government.bg

Кърджали е сред областите с най-нисък брутен вътрешен продукт на човек от населението в страната. Доходите продължават да са сравнително ограничени. Коефициентът на безработица е един от най-ниските в страната, но това е продиктувано от слабата активност на пазара на труда. Силно е влошена образователна структура на работната сила. Бизнес и инвестиционната активност продължават да са на ниско ниво.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК: Площ 4 458 km²;
Население 255 479 души (2018 г., НСИ); 57,3 души/km²
Общини 12; Населени места 118 (13 града и 105 села, ГРАО);
Официален сайт www.pz.government.bg

Пазарджик е единствената област, в която през 2016 г. брутният вътрешен продукт на човек от населението намалява. Въпреки това, доходите и заплатите в областта продължават да нарастват стабилно, но остават по-ниски от средните за страната. През 2017 г. пазарът на труда бележи напредък. Бизнес и инвестиционната активност в областта е сравнително ниска.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

ОБЛАСТ ПЛОВДИВ: Площ 5 973 km²;
Население 668 334 души (2018 г., НСИ); 111,2 души/km²
Общини 18; Населени места 212 (18 града и 194 села, ГРАО);
Официален сайт www.pd.government.bg

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Пловдив продължава да нараства и е шестият най-висок в страната. Ръстът му изпреварва средния за страната. Бързият ръст е съпроводен и със сравнително голямо увеличение на заплатите и доходите в областта. Повишението на икономическата активност през 2017 г. е съпроводено едновременно с висока заетостта и намаление на безработицата.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

ОБЛАСТ СМОЛЯН: Площ 3 193 km²;
Население 105 421 души (2018 г., НСИ); 33 души/km²
Общини 10; Населени места 240 (8 града и 232 села, ГРАО)
Официален сайт www.sm.government.bg

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Смолян продължава да нараства, но по този показател областта изостава спрямо средните стойности за страната. Същевременно заплатите и доходите в областта нарастват значително. През 2017 г. Смолян е областта с най-висока икономическа активност, която е съпроводена едновременно с нов ръст на заетостта и намаление на безработицата.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

ОБЛАСТ ХАСКОВО: Площ 5 543 km²;
Население 228 141 души (2018 г., НСИ); 41,2 души/km²
Общини 11; Населени места 261 (10 града и 251 села, ГРАО)
Официален сайт www.hs.government.bg

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Хасково продължава да нараства, но ръстът е сравнително нисък и по този показател областта изостава значително от средните стойности за страната. Наред с брутният вътрешен продукт, заплатите и доходите в областта също нарастват. Намалението на икономическата активност през 2017 г. е съпроводено от значително намаляване на безработицата.

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

Община Кърджали е център на област и формира агломерационен ареал с общините Черноочене, Ардино и Момчилград

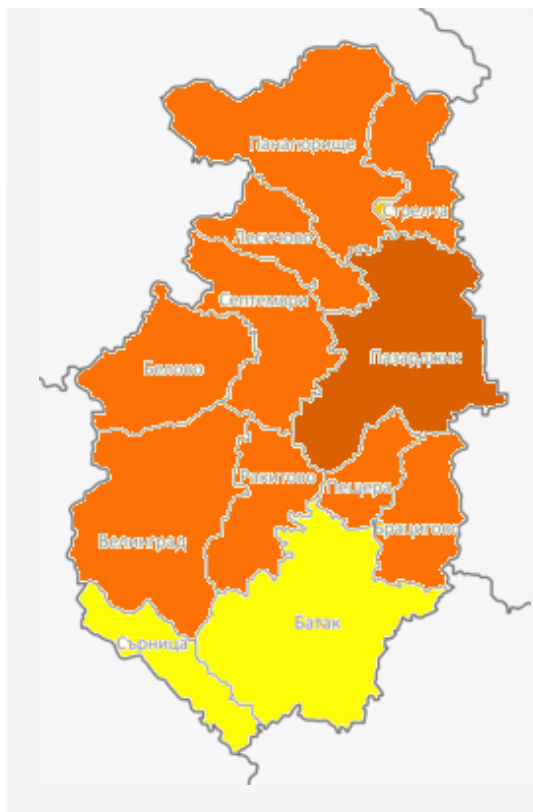
Общините Черноочене и Момчилград гравитират към областния център по направление на урбанизационна ос на ЕТК 9, а **Общините Ардино и Джебел** са част от стабилизиращата опорна мрежа приобщаваща периферните общини

Общините, Кирково и Крумовград са включени в групата на периферните общини със сложни демографски проблеми и нужда от подкрепа

**Групи общини в област Кърджали
(Население 152 873 души в 7 общини; 5 града; 463 села)**

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

Община Пазарджик е център на област и формира агломерационен ареал с общините Панагюрище, Стрелча, Лесичово, Пещера и Септември.

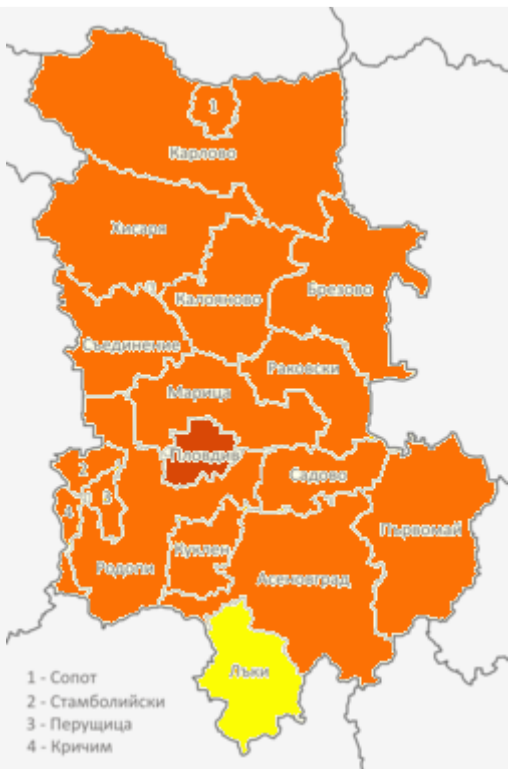
Общините Септември и Лесичово гравитират към областния център по направление на урбанизационната ос на ЕТК № 8 (магистрала „Тракия“). Лесичово е селска община, докато Септември има по-диверсифицирана икономика, а **общините Панагюрище, Стрелча, Белово, Велинград, Раkitово, Пещера и Брацигово** са част от стабилизиращата опорна мрежа приобщаваща периферните общини.

Общините, Сърница и Батак са включени в групата на периферните общини със сложни демографски проблеми и нужда от целенасочена подкрепа за инфраструктурна свързаност.

Групи общини в област Пазарджик (Население 255 479 души в 12 общини; 13 града; 105 села)

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

Община Пловдив е център на област и формира агломерационен ареал с общините Марица, Родопи, Куклен, Асеновград и Съединение.

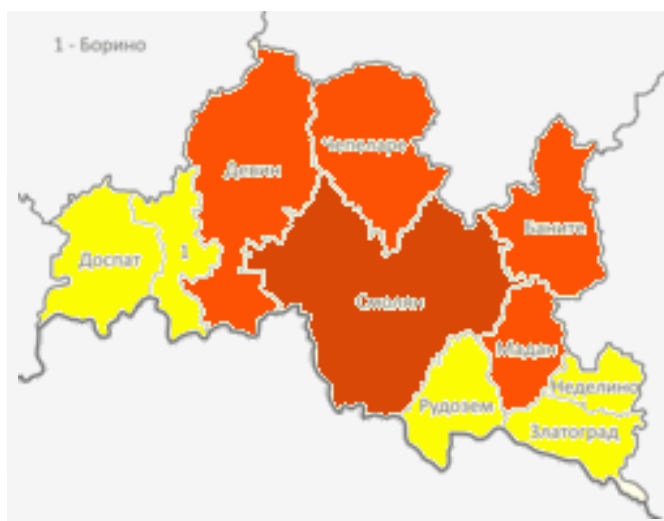
Общините Карлово, Хисар, Калояново, Марица, Съединение, Родопи и Асеновград гравитират към областния център по направление на урбанизационната ос Карлово - Пловдив - Асеновград - Смолян, а **Общините Сопот, Стамболийски, Кричим, Перущица, Брегово, Раковски, Куклен, Садово и Първомай** са част от стабилизиращата опорна мрежа приобщаваща периферните общини.

Община Лъки е включена в групата на периферните общини със сложни демографски проблеми и нужда от целенасочена подкрепа за инфраструктурна свързаност.

Групи общини в област Пловдив (Население 668 334 души в 18 общини; 18 града; 194 села)

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

Община Смолян е център на област и формира агломерационен ареал с община Чепеларе

Община Чепеларе гравитира към областния център по направление на оста Карлово – Пловдив – Асеновград - Смолян, а **Общините Девин, Баните и Мадан** са част от стабилизиращата опорна мрежа, приобщаваща периферните общини.

Общините Доспат, Борино, Рудозем, Неделино и Златоград са периферни общини със сложни демографски проблеми и нужда от инфраструктурна свързаност.

**Групи общини в област Смолян
(Население 105 421 души в 10 общини; 8 града; 232 села)**

3

АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ, ПРЕЧКИТЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИТЕ ПЛОВДИВ, ПАЗАРДЖИК, СМОЛЯН, ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

Община Хасково е център на област и формира агломерационен ареал с общините Димитровград, Минерални бани, Симеоновград, Харманли и Стамболово.

Общините **Димитровград, Минерални бани, Харманли, Любимец и Свиленград** гравитират към областния център по направление на урбанизационната ос на ЕТК № 10 (магистрала „Марица“), а **Общините Симеоновград и Стамболово**, са част от стабилизиращата опорна мрежа приобщаваща периферните общини.

Общините, **Маджарово, Ивайловград и Тополовград** са включени в групата на периферните общини със сложни демографски проблеми и нужда от целенасочена подкрепа за инфраструктурна свързаност.

Групи общини в област Хасково (Население 228 141 души в 11 общини; 10 града; 251 села)

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

Включването на гражданите и заинтересованите страни в планирането и програмирането преминава през няколко важни етапа: информиране, консултиране, вземане на съвместни решения, изпълнение на решенията (съвместни действия), наблюдение и оценка.

Подходът за осъществяване на този процес може да бъде формален и неформален:

- ▶ **ПРИ ФОРМАЛНИЯ ПОДХОД** гражданското участие и взаимодействието на управляващите със заинтересованите страни се основава на законова регламентация - законът регламентира кой, как и къде може да участва, докъде се простират правата на участниците и какви административни действия ще предизвика тяхното участие;
- ▶ **ПРИ НЕФОРМАЛНИЯ ПОДХОД** участието не е твърдо регламентирано и може да бъде структурирано и реализирано по различен начин - в зависимост от условията, желанието и разбирането на управляващите и активността на гражданите - в този случай действията им се основават на партньорство и съвместно вземане на решения!

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

ИНФОРМИРАНЕ:

- ▶ Недоверие и незнание, които пораждат незаинтересованост;
- ▶ Разочарование от личен опит и лоши практики;
- ▶ Липса на обратна връзка в процеса на диалог;
- ▶ Няма специално изградена система за обработване на предложения от гражданите, бизнеса и НПО.

КОНСУЛТИРАНЕ:

- ▶ Липса на инициатива от страна на гражданите и бизнеса;
- ▶ Формално и кампанийно провеждане на консултации и допитвания до гражданите;
- ▶ Няма действащ механизъм (система, платформа) за обработване на предложения от гражданите, бизнеса и НПО по отношение на регионалната политика.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

ВЗЕМАНЕ НА СЪВМЕСТНИ РЕШЕНИЯ - един от най-важните етапи в планирането, при който гражданите и заинтересованите страни работят съвместно с управляващите за формулиране на общи решения. На този етап се изисква включване на всички заинтересовани страни. Ефективни методи и подходи за вземане на решения са: публично обсъждане, кръгла маса, обществен форум, конференция на бъдещето, „планиране с участие - смесени работни групи“ и др.

- ▶ **ОГРАНИЧЕН ИНТЕРЕС ОТ СТРАНА НА БИЗНЕСА И ДРУГИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ.** Техните представители практически участват само като членове на Регионалния съвет за развитие и Областния съвет за развитие заедно с кметовете на общините, децентрализираните структури на централната власт, регионални и местни организации на бизнеса, здравни, образователни, социални и културни организации, неправителствения сектор, организации на работодатели и работници. Това е формален подход, защото от една страна се изпълняват законовите разпоредби, но от друга на тези съвети не се осъществяват истински дискусии по съществото на провежданата регионална политика.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЛАСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ

2

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСР

В процеса на изпълнението на Стратегията гражданският интерес е ограничен. Той е насочен предимно към възможностите за включване в партньорски проекти. Гражданите и останалите заинтересовани страни търсят различни форми на участие, съобразно техните компетенции и интереси, но това участие не е свързано с действието на целенасочена системно организирана работа от страна на администрацията. За съжаление не могат да се посочат значими инициативи под формата на ПЧР.

НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ОСР

Малка част от Областните администрации организират разработването на междинните оценки, съгласно изискванията на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие и Методическите указания на МРРБ. Участието на гражданите се ограничава само до техните представители - редовни членове на Областния съвет за развитие. Няма данни за организирана работна група с участието на граждани, създадена специално да упражнява контрол на дейностите по реализацията на Стратегията.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ ПО ГРУПИ ОБЩИНИ

- ▶ Инициативата за партньорства произтича от общинските администрации в координация с областните управи;
- ▶ Местните власти целенасочено търсят партньорите си в НПО, браншови организации, научни и експертни структури и академични среди, представители на доминиращ бизнес;
- ▶ Има разнообразни източници на информация и експертна помощ, медиите играят значителна роля;
- ▶ Изявите на партньорство в разработването на ОПР се осъществяват от организирани структури на ЗС;
- ▶ Водещи са местните власти, които се ограничават до формално изискваните от закона процедури;
- ▶ Соц. мрежи се използват масово, но там има възможност от разпространяване на неверна информация;
- ▶ Гражданите не са подготвени да предлагат стратегически и приоритетни решения; Техните предложения обикновено са свързани само с конкретни проблеми от квартален интерес;
- ▶ Основен проблем е гражданска незаинтересованост, породена от липса на доверие и отчужденост.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ ПО ГРУПИ ОБЩИНИ

- ▶ Общините, гравитиращи към областните центрове по направление на урбанизационните оси имат сродни характеристики с тях. Ежедневната обмяна на хора, стоки и услуги прави хората информирани за общите проблеми и предизвикателства;
- ▶ Гражданите търсят сближаване и сътрудничество между местните власти и това ги кара да правят съпоставки и да предявяват конкретни изисквания към общинските администрации;
- ▶ Общините, които формират стабилизираща опорна мрежа на развитието и стимул за периферните общини са най-масовият представител на типичната българска община. Тук има голям стремеж за утвърждаване на местната специфика, съществуват инфраструктурни и социални проблеми, намаляване и застаряване на населението.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ ПО ГРУПИ ОБЩИНИ

- ▶ В 3-та група общини връзката между местната власт, администрацията и хората е жива и непосредствена. Хората се познават и общуват ежедневно помежду си;
- ▶ Особено важна фигура в осъществяването на диалога между гражданите, частните стопани (предприемачи) и местната власт (общината) има кмета на населеното място (селският кмет);
- ▶ В тези общини особено ефективни форми на привличане на гражданския интерес са неформалните, спонтанни, традиционни граждански инициативи, базирани на приятелски, съседски отношения и търсещи конкретни, практически решения в интерес на всички;
- ▶ Тук доброволното участие на хората се практикува често, празниците, религиозните традиции, земеделският труд са среда за формиране на идеи и сдружения за партниране с местната.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ ПО ГРУПИ ОБЩИНИ

- ▶ В общинските администрации липсва необходимата организационна основа за изпълнение на партньорски проекти. Наличието на подобна организационна структура позволява непрекъснат обмен на информация и общо използване на ресурсите на определените участници;
- ▶ В повечето общини не съществуват отделни секции за публикуване на новини, свързани с ключовите проекти по общинския план, като част от структурата на интернет портала на Общината;
- ▶ Не се използват различни медийни платформи за популяризиране на инициативите;
- ▶ Гражданите проявяват незаинтересованост към партньорските проекти, понеже се съмняват в справедливото разпределение на обществените поръчки и намират процедурите по кандидатстване за трудно изпълними.

3

**ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО
ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ,
ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ**

**СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА
ГРАЖДАНИТЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ ПО ГРУПИ ОБЩИНИ**

- ▶ Гражданите и гражданските организации, които живеят в общините от ГРУПА 2 проявяват интерес за участие в проекти на местните инициативни групи, създадени за прилагане на подхода „Водено общностите местно развитие“. Проблемите и предизвикателствата в това отношение, обаче, описани по-горе за всички общини, тук важат в още по-голяма степен - процедурите за кандидатстване са неизпълними от обикновени, необучени начинаещи предприемачи и представители на малкия частен бизнес; без консултантска помощ гражданите и малките сдружения не могат да се справят.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ ПО ГРУПИ ОБЩИНИ

- Проблемите в периферните общини от ГРУПА 3 са сходни, с тези на общините от ГРУПА 2, но тук се чувстват още по-осезателно, поради множеството малки обезлюдени села, трудно достъпни и със застаряващо население. В тези общини ключова фигура за активиране на гражданското участие и защитаване на интересите на малките общности е кметът на населеното място - „Селския кмет“. Той е истински представител на своите избиратели и връзката му с тях е силна и действителна. Фигурата на местния кмет се нуждае от подкрепа и утвърждаване в системата на местното самоуправление, като му се предоставят реални възможности, включително финансови, за успешно изпълнение на отговорностите, които има пред своите избиратели.

3

ПРОБЛЕМИ, ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД АКТИВНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

Проблеми, пречки и предизвикателства пред активното включване на гражданите в наблюдението на Общинските планове за развитие

- ▶ Има нужда от разработването на система за наблюдение и оценка на плана. Системата обвързва отделни звена, извършваните от тях функции и последователността на операциите във времето. Целите на системата са да определи степента на изпълнение на планираните цели, да проследи съответствието на плана с променящите се условия и да аргументира нуждата от неговата актуализация;
- ▶ Системата за наблюдение и оценка интегрира идентифицираните индикатори за измерване на резултатите и въздействието на плана. Основните участници са общинския съвет, кмета на общината, специализираните дирекции и отдели в местната администрацията, разнообразните институции, осигуряващи информация, заинтересовани страни и професионалните общности;
- ▶ Най-разпространената форма за включване на гражданите при наблюдението на Общинския план за развитие 2014-2020 г. е чрез работна група за наблюдение.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Принципни постановки и предпоставки за подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на регионалната политика

- ▶ Стриктно спазване на действащата нормативна рамка;
- ▶ Съобразяване с целите, приоритетите и мерките на национални, и регионални стратегии, планове и програми;
- ▶ Съобразяване със спецификата на териториалната общност (област или община);
- ▶ Успешната работа по конструирането на модел за активно и резултатно участие на гражданите и всички заинтересовани страни, съобразен със законите, действащите стратегически и планови документи и спецификата на местната общност е прилагането на принципите на доброто управление.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

1

- ▶ Разпространяване и обмен на информация за целите, приоритетите, структурата и съдържанието на Областна стратегия за развитие;
- ▶ Провеждане на консултации с партньорите и заинтересованите страни за съдържанието и изводите от аналитичната част на документа и формулиране на визията и стратегическите насоки за развитие;
- ▶ Провеждане на формални обсъждания, съгласно нормативните изисквания:
 - ▶ Организиране на обществен форум;
 - ▶ Обсъждане на Предварителния проект на ОСР на Областен съвет;
 - ▶ Съгласуване на предварителния проект на ОСР на Регионален съвет;
 - ▶ Окончателният проект на стратегията, който се обсъжда и прима на заседание на Областния съвет.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

2

Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност в процеса на изпълнение на ОСР са: докладите на **МЕЖДИННАТА И ОКОНЧАТЕЛНАТА ОЦЕНКИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА**. Изготвянето им се организира от областния управител, а областният съвет ги обсъжда и одобрява:

- ▶ Междинната и окончателната оценки за изпълнението на ОСР трябва да бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност:
 - ▶ информирание,
 - ▶ консултиране,
 - ▶ съгласуваност и активно участие на всички заинтересовани страни.
- ▶ Участие в инициативи, свързани с подхода „Водено от общностите местно развитие“ и публично-частни партньорства.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

3

Основните съставни елементи на оценката са:

- ▶ анализ и преценка на първоначалните резултати, организацията и качеството на прилагането;
- ▶ оценка на валидността на анализа на силните и слабите страни, възможностите и рисковете;
- ▶ оценка на продължаващата уместност и съгласуваност на стратегията;
- ▶ оценка на ефективността и ефикасността на изпълнението до момента и на очакваните въздействия съгласно определени критерии и показатели.

Областната стратегия за развитие се оценява, като се използват определени критерии за нейното изпълнение, които имат ключово значение за извършване на обективна междинна и окончателна оценка на цялостното изпълнение на стратегията. Те са свързани с постигане на целите на ОСР и с проследяване реализацията на заложените в нея проекти и дейности.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

ЕТАПИ НА
ГРАЖДАНСКО
УЧАСТИЕ В
ИЗРАБОТВАНЕТО
НА ОБЩИНСКИТЕ
ПЛАНОВЕ ЗА
РАЗВИТИЕ КАТО
ОСНОВЕН
ИНСТРУМЕНТ ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА
МЕСТНО НИВО

ИНФОРМИРАНЕ - основополагащ етап, целта му е да информира хората и да ги насърчи да участват (публикации в медиите, брошури, листовки, информационни срещи и др.);

КОНСУЛТИРАНЕ - етап, на който гражданите са поканени да коментират предоставената им информация и да споделят мнения (работни срещи, фокус групи, граждански панели, интервюта, „гражданско жури“ и др.);

ВЗЕМАНЕ НА СЪВМЕСТНИ РЕШЕНИЯ един от най-важните етапи, при който гражданите работят съвместно с управляващите за формулиране на общи решения, изисква се включване на всички заинтересовани страни (кръгли маси, обществени форуми, конференции на бъдещето);

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА - гражданите и управляващите предприемат съвместни действия за реализиране на решенията (конкретни дейности или инициативи);

НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО - заключителен етап (смесени групи за мониторинг и оценка, обществени съвети и комисии и др.).

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

- ▶ Общината следва да разработи **КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ**, която да гарантира прилагането на принципа на партньорство;
- ▶ **ПОДГОТОВКА, ОРГАНИЗАЦИЯ, ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ** и прилагане на подходящи подходи за разработване на плановия документ за развитие на общината - ОПР/ИПГВР;
- ▶ **АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪВРЕМЕННАТА СИТУАЦИЯ**, обсъждане със ЗС на предложения за развитие;
 - ▶ съвместни решения и подготовка на предварителен проект;
 - ▶ публично обсъждане;
 - ▶ кръгла маса;
 - ▶ обществен форум;
 - ▶ конференция на бъдещето;
 - ▶ „планиране с участие - смесени работни групи“ и др.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

▶ **ЗАВЪРШВАНЕ И ОКОМПЛЕКТОВАНЕ НА ДОКУМЕНТА ОПР/ИПГВР:**

- ▶ Експертен съвет;
 - ▶ Приемане от общинския съвет на общината;
 - ▶ Пресконференция и публикуване в сайта на общината;
 - ▶ Публикуване в Портала за обществени консултации на Министерски съвет.
- ▶ Ангажимент на общината е да осигури необходимата публичност и да предприеме всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на документа.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

В процеса на изпълнението на плана акцентите за предоставяне на възможност за участие на гражданите и заинтересованите страни са:

- ▶ Провеждане на разяснителна кампания, свързана с конкретните задачи, които стоят пред общинската администрация, неправителствените организации, бизнеса и гражданите за ефективно изпълнени на ОПР/ИПГВР;
- ▶ Стимулиране изграждането на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на инфраструктурите, градската среда и услугите;
- ▶ За насърчаване на сътрудничеството между отделните общини и местните общности при реализацията на ОПР/ИПГВР е препоръчително да се включат и представители на администрацията, бизнеса и гражданското общество от съседни общини.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Наблюдението и оценката на изпълнението е заключителен етап от участието, в който освен управляващите органи, външни наблюдатели и оценители, трябва да бъдат включени и представители на гражданите и заинтересованите страни, участвали в етапите на планиране и изпълнение. За тази цел могат да се **СФОРМИРАТ СМЕСЕНИ ГРУПИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА**, обществени съвети и комисии и др. Тези групи трябва периодично да информират обществеността за резултатите от изпълнението и да организират публични обсъждания за оценка на ефекта и въздействието от постигнатото.

ПРИ ФОРМАЛНИЯ ПОДХОД гражданското участие и взаимодействието на управляващите със заинтересованите страни се основава на законова регламентация;

ПРИ НЕФОРМАЛНИЯ ПОДХОД участието може да бъде структурирано и реализирано по различен начин - в зависимост от условията и разбирането на управляващите и активността на гражданите - в този случай действията им се основават на партньорство и съвместно вземане на решения!

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

- ▶ **ПОДГОТОВКА, ОРГАНИЗАЦИЯ, ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ** и прилагане на подходящи подходи за разработване на плановия документ за развитие на общината. Това са: встъпителни информационни срещи с представители на гражданите и заинтересованите страни; пресконференции; публикации в медиите и в интернет; разпространение на бюлетини, листовки, брошури, плакати, транспаранти и др.;
- ▶ **АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪВРЕМЕННАТА СИТУАЦИЯ**, обсъждане на предложения за развитие. Подходящите за тази група общини форми на консултации с гражданите са: работни срещи, фокус групи, граждански панели, активиращо проучване на мнения - интервюта, анкети;
- ▶ **ВЗЕМАНЕ НА СЪВМЕСТНИ РЕШЕНИЯ И ПОДГОТОВКА НА ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ** е един от най-важните етапи в планирането, при който гражданите и заинтересованите страни работят съвместно с управляващите за формулиране на общи решения. На този етап се изисква включване на всички заинтересовани страни.
- ▶ **ЗАВЪРШВАНЕТО И ОКОМПЛЕКТОВАНЕ НА ДОКУМЕНТА** следва нормативно установена процедура .

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

- ▶ **ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗЯСНИТЕЛНА КАМПАНИЯ**, свързана с конкретните задачи, които стоят пред общинската администрация, неправителствените организации, бизнеса и гражданите за ефективно изпълнение на ОПР;
- ▶ **ОПРОСТЯВАНЕ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА УЧАСТИЕ В ПРОЕКТИ** на местните инициативни групи, създадени за прилагане на подхода „Водено общностите местно развитие“;
- ▶ **ОБУЧЕНИЕ НА НАЧИНАЕЩИ ПРЕДПРИЕМАЧИ** и представители на малкия частен бизнес и осигуряване на консултантска помощ за гражданите и малките сдружения за изпълнение на конкретни проекти;
- ▶ **СПРАВЕДЛИВОТО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ** е ключов фактор за стимулиране участието на гражданите в партньорските проекти между местните власти, бизнеса и гражданите;
- ▶ **СТИМУЛИРАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВА МЕЖДУ СЪСЕДНИ ОБЩИНИ** за реализацията на проектни идеи от взаимен интерес с участието на гражданите, насочени към подобряване на инфраструктурите, градската среда и на услугите.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Възможностите за участие на гражданите в процеса на наблюдение и оценка на изпълнението на плана в общините от Група 2 са свързани със създаване на система за наблюдение и оценка на плана. Системата обвързва отделни звена, извършваните от тях функции и последователността на операциите във времето. Целите на системата са да определи степента на изпълнение на планираните дейности, да проследи съответствието на плана с променящите се условия и да аргументира нуждата от неговата актуализация. Най-подходящата форма за включване на гражданите при наблюдението на Общинския план за развитие е участието им в смесени работни групи за мониторинг и оценка, обществени съвети, комисии и др.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

- ▶ Прилагане на нормативните изисквания в Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане, които определят търсенето на партньорство, публичност и прозрачност като ръководен принцип на разработването и реализацията на ОПР;
- ▶ Информационно обезпечаване и обмен на информация (обратна връзка) между гражданите, заинтересованите страни и администрацията. Тук трябва да се отчете ключовата роля на кметовете на малките населени места (селските кметове) като ярки представители на местните общности и действителни представители на гражданите и техните интереси;
- ▶ Избор на подходящи (ефективни) форми на гражданско участие в процеса на вземане на решенията, наблюдение и контрол на изпълнението им, съобразени с местната специфика, традиции и структура на населението в периферните общини;
- ▶ Осъществяване на партньорства на базата на взаимно доверие и отчетност.

3

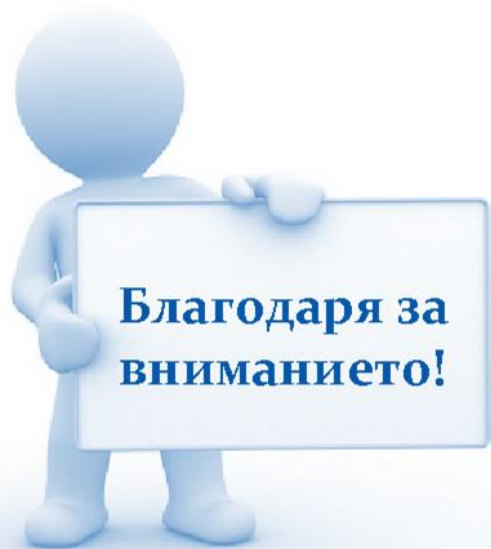
МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

В периферните общини връзката между местната власт, администрацията и хората е жива и непосредствена. Хората се познават и общуват ежедневно помежду си. Особено важна фигура в осъществяването на диалога между гражданите, частните стопани (предприемачи) и местната власт (общината) е кметът на населеното място. Тук успешно се прилагат ефективни форми на привличане на гражданския интерес, които са неформални, спонтанни, традиционни граждански инициативи, базирани на приятелски, съседски отношения и търсещи конкретни, практически решения в интерес на всички. В малките изолирани населени места доброволното участие на хората се практикува често, празниците, религиозните традиции, земеделският труд са среда за формиране на идеи и сдружения за партниране с местната власт при изпълнение на ОПР.

3

МОДЕЛИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Най-реалистичният подход за представителство на местната общност в смесените работни групи за наблюдение и контрол на разработването и изпълнението на ОПР в периферните общини е участието на кметовете на населените места. Това е гаранция за истинско отчитане на интересите на жителите на селата, които имат специфични нужди и същевременно непознат потенциал за развитие и решаване на проблемите. В този процес местният кмет се нуждае от подкрепа и утвърждаване в системата на местното самоуправление, като му се предоставят реални възможности, включително финансови, за успешно изпълнение на отговорностите, които има пред своите избиратели.

Контакти на Фондация за прозрачни регламенти:

- ▶ Адрес: бул. „Цар Борис III“ № 168, бизнес център „Андромеда“, офис 13 София 1618
- ▶ тел./факс: (+359 2) 987 13 14; 987 33 05
- ▶ мобилен тел.: (+359) 885 716 168
- ▶ e-mail: office@ftr-bg.org